

ĐÊM TRÊN BỜ THẠCH HÃN

Định mệnh, phải gọi sức mạnh bí ẩn và linh thiêng đó thêm một lần. Phải, chỉ định mệnh mới có thể xếp đặt, dàn xếp tất cả tai ương, hạnh phúc, địa ngục, thiên đàng cho con người. Những sự kiện kinh hoàng nhất đã xảy đến, những thống khổ đày nhất đã hiển hiện, tất cả tàn khốc chất ngát chiến tranh đã ào xuống trên Quảng Trị, kéo dài qua Đại Lộ Kinh Hoàng trong mùa hè trước thì năm nay 1973, bắt đầu cho những ngày hè mới trên thành phố tan nát nhỏ bé này.

Thành phố, chữ viết đến quá ngại ngùng... Vì đồng gạch đá vĩ đại kia có phải là một thành phố không? Trên đoạn đường số 1 mà chỉ 365 ngày trước đây, hàng ngàn người đã nằm xuống với hiện thực của một địa ngục trần thế... 365 ngày đi qua, trên bụi cỏ còn vương dấu mảnh áo quần cháy nám của người chết, trên lớp cát xám lạnh theo cơn gió đôi khi thoang thoảng mùi thịt da chưa tan biến hết và hằng ngày, hằng giờ trên Quảng Trị, “thành phố” không tiếng nói, không nóc nhà, lũ chó hoang sục sạo tung hoành tìm kiếm mùi chủ cũ...

Trên dấu vết mới tinh của mùa hè khốc liệt vừa qua, những ngày hôm nay, mùa Hè 1973 là sân khấu để diễn ra một tấn kịch khác – kịch Hòa Bình – Bờ sông Thạch Hãn, nơi trao đổi tù vĩ đại của một nền hòa bình lạnh buốt sống lưng – Định mệnh, chỉ có sức mạnh siêu hình này mới giải thích được.

Máy bay đi qua An Lỗ, qua Phong Điền, qua Mỹ Chánh, trời mù sương nên trực thăng bay sát mặt đường... Tôi lại thấy cầu Dài, cầu Ngán, thấy hỗn độn trên cát trắng cảnh chết

của toàn thể con người mà dấu vết sau một năm dài vẫn còn hằn hẳng trên màn mắt... Nhưng trước mặt, hai bên, trên chiếc trục thẳng bây giờ tôi đang bị vây quanh bởi nón ông soa, nón cối, áo đại quân, áo tác chiến vải ka-ki Nam định và thuốc lá Điện Biên bay mùi khét...

Thượng Đế ơi, phải chăng người muốn ném tôi vào một con đũa!!? Hằng ngày đi bộ từ nơi của Nghiêm (Tiểu Đoàn Phó TĐ! TQLC), căn nhà lâu có lò gạch mà mùa Xuân Mậu Thân tôi đã đến ở và chiến đấu... Trí nhớ vận dụng tôi đa cũng không thể xác định được nơi chôn đã một lần trú ngụ... Và Quốc Lộ 1, đường Nguyễn Hoàng, đường Gia Long, trạm xăng xưa tôi và Mễ mua xăng theo lối “ung hộ”, quán sách đối diện Cổ Thành, quán bún bò ở bờ sông... Tất cả chôn xưa mỗi ngày mỗi giờ đi qua vẫn không thể tìm ra dấu tích...

Quảng Trị ơi, trái tim muốn vỡ tan dưới tiếng than im lặng. Và tôi lại đến ngồi ở bên sông, nơi tọa độ YD3... Lịch sự, hòa nhã, kiềm chế hết phần nộ, đê xuống hết tức tưởi... Thông báo cùng quý vị, thể hiện tinh thần hòa giải, thi hành nghiêm chỉnh Nghị Định Thư... Tôi phải đối mặt với một kẻ thù vẫn còn rất mới. Ngày này, tại đây, mùa hè năm trước. Trước mặt, Quảng Trị tan vỡ chập chùng qua lớp nước mắt vô hình.

Thương thân, thương bè bạn, thương người, thương thành phố. Nỗi thương mền mên mông nhưng dày đặc, thương mền rộn rã đau đớn, thương mền ngát bồn chồn... Mỗi lần ngồi xuống chiếc ca-nô chạy qua bờ bắc Thạch Hãn, thấy lá cờ vàng phát phới trên điêu tàn – lòng trùng xuống, độ phiền muộn sâu như hố thẳm... Đêm khuya, sương mù mịt, trăng lạnh dội xuống dòng sông đang lách tách con nước về biển xa, nhìn phía núi nơi bạn thân đang co mình dưới hầm để qua cơn pháo tập trung từ Gio Linh đổ xuống... Đêm qua dần dần, ngày đến, trăng lặn vào nơi xa, màu vàng đục phiền muộn như nỗi uất ức... Ngày hết hẳn, trời sáng, lính và dân tập hợp đầy ở bờ sông để đón “anh em mình” về và chứng kiến những phương thức biểu lộ “đấu tranh cách mạng” hạ cấp, cố chấp và bỉ ổi của lũ tù được trả về bên kia – Nơi không có con người... Đứng trong đêm, nghĩ chuyện trong ngày để thấy bội phục vô vàn lòng cao cả và sức chịu đựng siêu đẳng của Người Việt Miền Nam – Những người lính vừa qua đêm dài dưới pháo nổ và người dân còn hằn vết dấu kinh hoàng – Quảng Trị, nơi họ chứng kiến lũ tù Cộng sản đi qua thoảng tiếng tru của lũ chó hoang đi tìm chủ.

Lòng cố chấp và sự căm hờn, những khuyết điểm mà người viết dù ở hoàn cảnh nào cũng phải nên chối bỏ. Nhưng trong hoàn cảnh đau đớn này, phải cho tôi quyền phần nộ – Tính chất cần thiết để bảo vệ con người trước bạo lực. Cuốn sách đã hình thành trong cơn đau đớn, lần in thứ hai này người viết xin được gửi kèm theo một tình ý mới – Xin được coi như một vũ khí bảo vệ con người. Lời nói không phải mang tính chất kịch cớm của một đại ngôn lão xược nhưng xin được nghĩ là sự cầu khẩn phát xuất từ một người Việt Nam trong hoàn cảnh bi thiết hào hùng – Hoàn cảnh của chính quê hương Việt Nam.

Một năm qua, những người lính được kể đến đã có nhiều biến đổi. Rất nhiều người thay cấp bậc và chức vụ, nhiều người tạm biệt chiến trường và những người đã... chết. Bên cạnh đó, có những người sống lại, những người trở về và hỏa ngục Cộng sản đã được xác nhận là một thực thể. Đồng thời những chuyến đi kế tiếp còn cho biết có rất nhiều trận lớn đã không được ghi nhận, như trận “Quận Triệu Phong” của Tiểu Đoàn 1 TQLC, trận đánh mấu chốt mở đường cho chiến dịch tái chiếm Quảng Trị – Quận đường Triệu Phong, chốt chặn đường tiếp vận của Bắc quân từ phía bắc theo sông Thạch Hãn vào Quảng Trị. Thế nên, phải xin lặp lại một lần câu tạ lỗi. Một cá nhân trong thời gian giữa các chuyến đi không thể nào có khả năng ghi nhận đủ toàn thể một cuộc chiến vĩ đại. Cuộc chiến vượt hết cả cuộc chiến lịch sử chiến tranh loài người.

Quảng Trị, Tháng 3/1973
Phan Nhật Nam

Nguồn: Internet eMail by tony nguyen chuyển

Đăng ngày Thứ Sáu, October 4, 2024
thư ký dù Khóa 10A—72/SQTB/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH